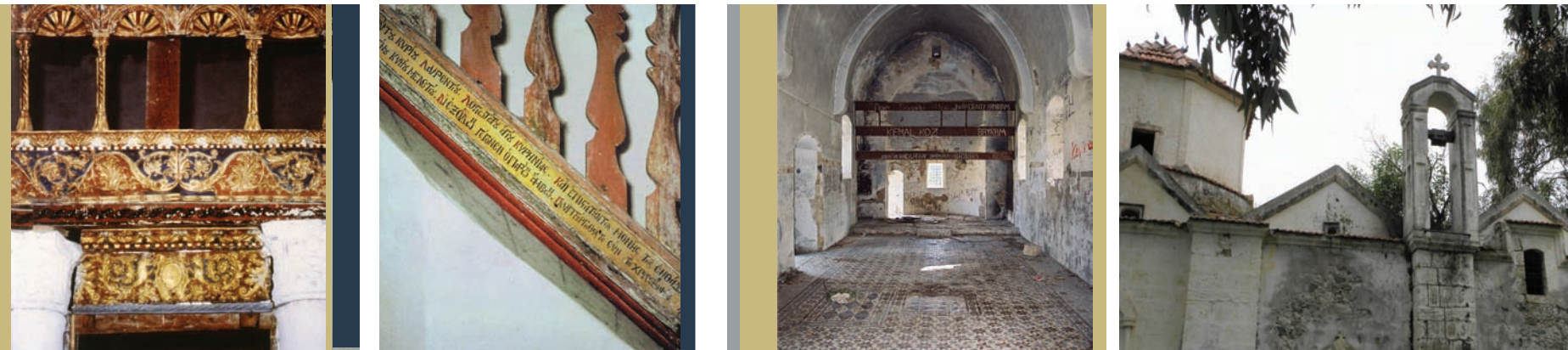

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΑ

Η ιστορική τους διαδρομή, η καταστροφή και βεβήλωσή τους από το κατοχικό καθεστώς της Τουρκίας

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΑ

ΕΚΔΟΣΗ
ΔΗΜΟΥ ΚΑΡΑΒΑ

2012
ISBN 978-9963-9948-2-3

Το καθολικό της Μονής Αχειροποιήτου στον Καραβά (περιοχή αρχαίας Λάμπουσας) πριν το 1974.
Ένθετα Το εικονοστάσιο της Μονής πριν το 1974 (δεξιά) και το εικονοστάσιο απογυμνωμένο από τις ανεκτίμητης αξίας εικόνες σήμερα (αριστερά).

Το εικονοστάσιο από το καθολικό της Ιεράς Μονής Αχειροποιήτου πριν το 1974. Όλες οι εικόνες του έχουν αφαιρεθεί, μεταξύ των οποίων και η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας (αριστερά). Φωτογραφία Τμήματος Αρχαιοτήτων

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΑ

Η ιστορική τους διαδρομή, η καταστροφή και βεβήλωσή τους από το κατοχικό καθεστώς της Τουρκίας

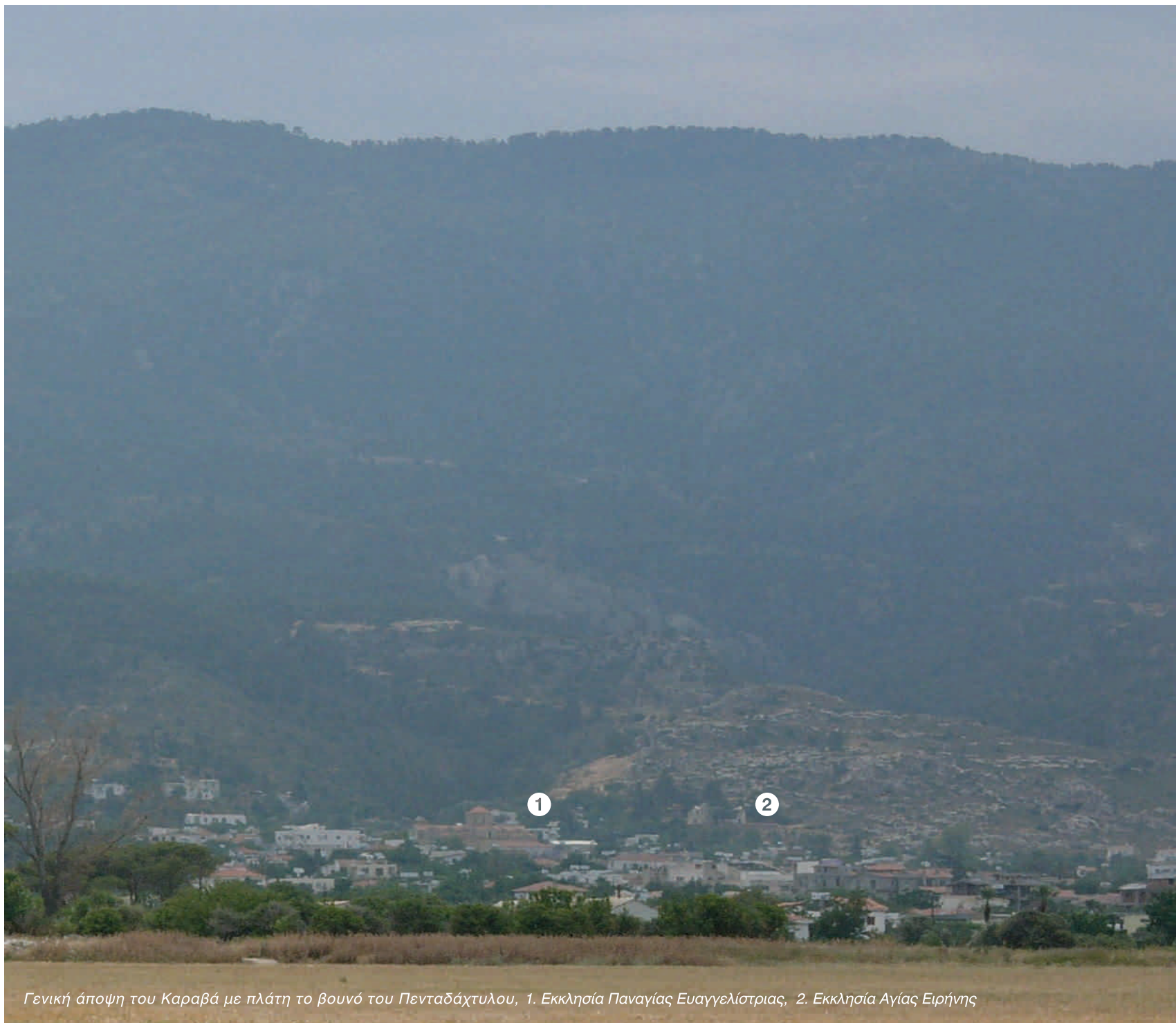

ΔΗΜΟΣ ΚΑΡΑΒΑ

Μάιος 2012

ISBN 978-9963-9948-2-3

Γενική άποψη του Καραβά με πλάτη το βουνό του Πενταδάχτυλου, 1. Εκκλησία Παναγίας Ευαγγελίστριας, 2. Εκκλησία Αγίας Ειρήνης

Στην εκκλησία της Παναγίας Ευαγγελίστριας το 1970. Εκεί που γυροφέρνουν αξέχαστες θύμησες, οι οποίες ενδυναμώνουν την πίστη, και την ελπίδα για ελευθερία. «Κύριε, βοήθησέ μας να απαλλαγούμε όσο το δυνατόν πιο σύντομα απ' αυτή τη δοκιμασία».

Σημείωμα Δημάρχου Καραβά

Η λεηλασία, η καταστροφή και η βεβήλωση της θρησκευτικής και πολιτιστικής κληρονομιάς είναι ένα τεράστιο θέμα, το οποίο συνδέεται με τους προκλητικούς σχεδιασμούς της κατοχικής Τουρκίας να καταστρέψει και να εξαφανίσει κάθε ίχνος Ελληνοχριστιανικής ιστορίας και θρησκευτικής παράδοσης, που υπάρχει για αιώνες στις κατεχόμενες από τον τουρκικό στρατό περιοχές της πατρίδας μας.

Μας πονεί και μας πληγώνει αφάνταστα αυτή η βεβήλωση και η καταστροφή, γιατί νιώθουμε ότι χάνουμε ένα κομμάτι της ιστορίας μας, το οποίο πολύ δύσκολα μπορεί να επανακτηθεί. Μέσα από το ιστορικό πληροφοριακό υλικό, που περιέχει η έκδοση αυτή, μπορεί εύκολα ο αναγνώστης να διαπιστώσει το μέγεθος αυτής της καταστροφής. Όλα τα θρησκευτικά μας προσκυνήματα, εκκλησίες, μοναστήρια, ξωκλήσια, έχουν υποστεί ανεπανόρθωτες ζημιές και κάθε σύγκριση με την κατάστασή τους πριν το 1974 αναδεικνύει το μεγάλο μέγεθος της καταστροφής και της ερήμωσης.

Ένας βασικός στόχος αυτής της έκδοσης είναι η προβολή του μεγάλου κεφαλαίου της καταστροφής των θρησκευτικών μας μνημείων και πώς ιστορικά στοιχεία και πληροφορίες μπορούν να αποτελέσουν ένα αμυντικό πλαίσιο αντίστασης και υπεράσπισης κάθε προσπάθειας για να σταματήσει επιτέλους αυτή η λεηλασία.

Η πλούσια θρησκευτική παράδοση της κωμόπολης Καραβά καταγράφεται σε γενικές γραμμές σ' αυτή την έκδοση. Είναι πληροφορίες, τις οποίες χρειάζεται η νέα γενιά του Καραβά για να ενδυναμωθεί η σύνδεση και η αγάπη της για την πατρική γη. Χαιρετίζουμε κάθε προσπάθεια που προβάλλει την ιστορία της κατεχόμενης γης μας και νιώθουμε ιδιαίτερα ικανοποιημένοι, όταν σ' αυτή την αποστολή οι νέοι μας επιδεικνύουν το ανάλογο ενδιαφέρον και είναι συνοδοιπόροι στον κοινό αγώνα για λευτεριά και δικαίωση. Η βοήθεια μελών του Συμβουλίου Νεολαίας του Δήμου μας στην ετοιμασία της έκδοσης ήταν σημαντική και ουσιαστική.

Να σημειώσω επίσης, τη συνεργασία και στήριξη που προσφέρουν με αφοσίωση όλα τα μέλη του Δημοτικού Συμβουλίου Καραβά, καθώς και τα συμβούλια των οργανωμένων συνόλων της κωμόπολής μας στο έργο και την αποστολή του Δήμου μας.

Έχουμε χρέος να συνεχίσουμε όλοι μαζί αυτή την ανηφορική πορεία μέχρι το τέλος. Η κατεχόμενη γη μας θα επανακτήσει τη χαμένη της αίγλη και οι αλειτούργητες εκκλησίες μας θα πλημμυρίσουν με ψαλμωδίες ελευθερίας και ευχαριστίες προς τον Πανάγαθο Θεό, που μας δίνει δυνάμεις να παραμένουμε σταθεροί υπερασπιστές βασικών αρχών δικαίου και ηθικής.

Αυτός είναι ο αγώνας μας, αυτή την αποστολή υπηρετούμε...

Γιάννης Παπαϊωάννου
Δήμαρχος Καραβά

Το εκκλησάκι του Αγίου Ευλαλίου
πριν το 1974

Χαιρετισμός από τον Πρόεδρο του Προσφυγικού Σωματείου «Ο Καραβάς»

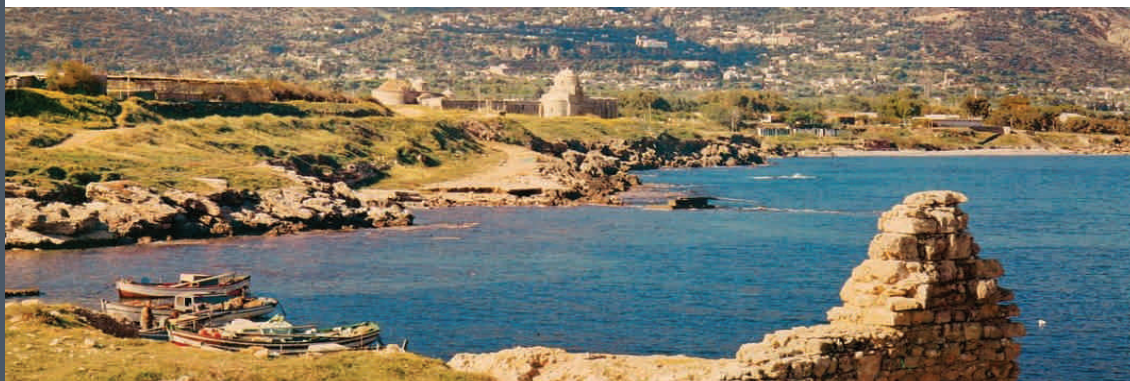
Εκ μέρους του Προσφυγικού Σωματείου «Ο Καραβάς» χαιρετίζω την έκδοση του Δήμου Καραβά «Εκκλησιαστικά μνημεία του Καραβά. Η Ιστορική τους διαδρομή, η καταστροφή και βεβήλωσή τους από το κατοχικό καθεστώς της Τουρκίας». Η εξαιρετική αυτή έκδοση, η οποία εκπονήθηκε μετά από κέντρισμα του Δημοτικού Συμβουλίου Νεολαίας του Καραβά, αποτελεί σταθμό ψυχικής τόνωσης στη δύσβατη διαδρομή που μας υποχρέωσαν να ακολουθούμε στην προσφυγιά.

Οι εκκλησίες και τα εξωκλήσια μας, οι λατρευτικοί μας χώροι, είναι αναπόσπαστα μέρη της ψυχής, της ζωής και της γης μας. Είναι κομμάτια της Πίστης και της Ιστορίας μας. Της ιστορίας του τόπου, αλλά και της δικής μας, προσωπικής πορείας μέσα από τα χρόνια, όσων από εμάς ευτυχίσαμε να ζήσουμε στο ανεπανάληπτο περιβάλλον του Καραβά.

Η καταγραφή και η παρουσίαση των εκκλησιαστικών μνημείων, η αναφορά στην ιστορία τους, αναζωπυρώνει τις μνήμες των μεγαλύτερων και φωτίζει τη γνώση των νεότερων Καραβιωτών. Η δε καταστροφή και βεβήλωση των εκκλησιαστικών μνημείων από την κατοχική Τουρκία, που περιγράφεται στην έκδοση αυτή, προκαλεί πόνο και αναστάτωση στην ψυχή μας για την τύχη των ιερών μας χώρων. Δείχνει ταυτόχρονα - και για μια ακόμα φορά - τη βαρβαρότητα ενός αδίστακτου, αλλόθρησκου, κατακτητή. Χαλυβδώνει όμως την απόφασή μας για εμμονή στον αγώνα μας για επιστροφή στη γη μας και Ελευθερία της σκλαβωμένης πατρίδας μας.

Καλωσορίζω την έκδοση και συγχαίρω θερμά όσους είχαν την πρωτοβουλία και όσους εργάστηκαν για την ολοκλήρωση της διαχρονικής αυτής εργασίας. Εύχομαι η προσπάθειά τους να επιτύχει τους σκοπούς της και να αποτελέσει κίνητρο και υπόδειγμα για παρόμοιες πρωτοβουλίες στο μέλλον.

Δρ Νίκος Χατζηστεφάνου
Πρόεδρος Προσφυγικού
Σωματείου «Ο Καραβάς»

Μερική άποψη από
το καθολικό της
μονής Αχειροποιήτου
πριν το 1974

Λεπτομέρεια από κιονόκρανο στο
εσωτερικό της εκκλησίας της
Παναγίας Ευαγγελίστριας

Σημείωμα Δημοτικού Συμβουλίου Νεολαίας Δήμου Καραβά

«Η καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς οποιουδήποτε λαού, σημαίνει την καταστροφή της πολιτιστικής κληρονομιάς ολόκληρης της ανθρωπότητας.»

Συνθήκη της Χάγης του 1954 για την Προστασία της Πολιτιστικής Κληρονομιάς σε περίπτωση Ένοπλης Σύγκρουσης.

Μέσα από τα περιεχόμενα της έκδοσης του Δήμου μας με θέμα «Εκκλησιαστικά μνημεία του Καραβά» εκφράζεται η αγωνία, η ανησυχία αλλά και η διαμαρτυρία όλων μας για την ανυπολόγιστη και απαράδεκτη καταστροφή που συντελείται στα κατεχόμενα εδάφη μας από τον Τούρκο εισβολέα και τους εδώ τοποτηρητές του.

Σύμφωνα με τους σχεδιασμούς του Τουρκικού κράτους, που υλοποιήθηκαν το 1974 με την τουρκική εισβολή και τη βίαιη κατάληψη του 38% του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας, από τα εδάφη αυτά εκδιώχθηκαν οι αυτόχθονες μόνιμοι Ελληνοκύπριοι χριστιανοί κάτοικοί τους και σε αυτά μεταφέρθηκαν οι μουσουλμάνοι Τουρκοκύπριοι από την ελεύθερη Κύπρο αλλά και χιλιάδες έποικοι από τα βάθη της Τουρκίας. Η κατεχόμενη περιοχή μετατράπηκε σε πλήρως τουρκική και μουσουλμανική και άρχισε να καταστρέφεται κάθε τι ελληνικό και χριστιανικό. Η συστηματική καταστροφή, η λεηλασία, η μετατροπή σε τζαμιά, σε στάβλους, σε τουριστικά καταλύματα, σε αποθήκες ή σε εργαστήρια των χριστιανικών εκκλησιών και το να αφεθούν να φθαρούν από το χρόνο και τη φύση όλα αυτά τα μνημεία, που μαρτυρούσαν ότι στα κατεχόμενα εδάφη έζησαν για αιώνες Έλληνες χριστιανοί, ήταν σύμφωνα με ό,τι προβλεπόταν στους σχεδιασμούς της Τουρκίας. Γιατί αυτά τα μνημεία ήταν οι αδιάψευστοι μάρτυρες και τα τεκμήρια της αληθινής ιστορίας αυτού του τόπου.

Το Δημοτικό Συμβούλιο Νεολαίας του Δήμου Καραβά, αξιοποιώντας το υλικό που περιέχεται στην έκδοση του Δήμου μας, προχώρησε το Μάιο του 2012 σε διοργάνωση ημερίδας με βασικό στόχο να γνωρίσουμε και να μεταφέρουμε στους νέους του Καραβά πληροφοριακό και ιστορικό υλικό για τα εκκλησιαστικά μνημεία, που δημιούργησαν με πολύ μεράκι, κόπο, αγάπη αλλά και βαθιά πίστη οι πρόγονοί μας στην κατεχόμενη γη μας αλλά και να συνειδητοποιήσουμε την τραγική κατάσταση στην οποία βρίσκονται σήμερα. Μια εξίσου σημαντική πτυχή της ημερίδας ήταν να σκεφτούμε τι πρέπει να κάνουμε για να διασώσουμε αυτά τα μοναδικά μνημεία πολιτισμού και θρησκευτικής πίστης, προτού είναι πολύ αργά.

Εμείς οι νέοι και νέες του Καραβά θεωρούμε ότι έχουμε την υποχρέωση να προβάλλουμε τους κατεχόμενους τόπους μας και να στέλλουμε το μήνυμα ότι δεν ξεχνούμε, διεκδικούμε αυτά που δικαιούμαστε και σμίγουμε τις προσπάθειές μας με τα υπόλοιπα οργανωμένα σύνολα του Δήμου μας προς αυτή την κατεύθυνση.

Εκτελεστική Γραμματεία Δημοτικού Συμβουλίου Νεολαίας Δήμου Καραβά

1. Παραλία "Μάρε Μόντε"
2. Δημοτικό Μέγαρο Καραβά
3. Εκκλησία Παναγίας Ευαγγελίστριας
4. Λιμανάκι Λάμπουσας
5. Γήπεδο Λάμπουσας
6. Ο ναός του Αγίου Ευλαλίου
7. Ιερά Μονή Αχειροποιήτου
8. Λαξευτός Ναός Αγίου Ευλαμπίου
9. Α' Αστική Σχολή Καραβά
10. Β' Αστική Σχολή Καραβά
11. Ελληνικό Γυμνάσιο Λαπήθου
(Δημοτικά όρια Λαπήθου)
12. Αναμορφωτική Σχολή Λάμπουσας
(Δημοτικά όρια Λαπήθου)

Αεροφωτογραφία της κωμόπολης Καραβά - Αρχείο Κτηματολογίου και Χωρομετρίας 1963

Εισαγωγή

Βυζαντινά και μεταβυζαντινά ξωκλήσια, μοναστήρια και εκκλησίες βρίσκονται σκορπισμένα σε ολόκληρη την περιοχή Καραβά. Η παρουσία τους δίνει μια ξεχωριστή μαρτυρία για την πλούσια θρησκευτική παράδοση της κωμόπολης.

Στον Καραβά λειτουργούσαν πριν το 1974 τρεις ενοριακές εκκλησίες, της Ευαγγελίστριας, του Αγίου Γεωργίου και της Αγίας Ειρήνης και δεκατέσσερα ξωκλήσια που υποδηλώνουν τη θρησκευτική ευλάβεια των κατοίκων της κωμόπολης. Επίσης στα δημοτικά όρια Καραβά, στην περιοχή της Αρχαίας Λάμπουσας, βρίσκονται το ιστορικό μοναστήρι της Αχειροποιήτου, ο ναός του Αγίου Ευλαλίου και το λαξευτό παρεκκλήσι του Αγίου Ευλαμπίου.

Τραγικές είναι οι συνέπειες της Τουρκικής εισβολής με το βίαιο εκτοπισμό των κατοίκων της κωμόπολης Καραβά. Ταυτόχρονα ολόκληρη η περιοχή έχει δεχτεί ένα μεγάλο πλήγμα με τον ανεξέλεγκτο οικοδομικό οργανισμό που παρατηρείται, ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια. Σημειώνουμε επίσης με μεγάλη θλίψη ότι τα θρησκευτικά και εκκλησιαστικά μνημεία μας βρίσκονται σε μια τραγική κατάσταση καταστροφής και βεβήλωσης.

Πέρα δηλαδή από τις κοινωνικές και εθνολογικές συνέπειες, η Τουρκική εισβολή και η παράνομη κατοχή προκάλεσε και συνεχίζει να προκαλεί μια ανυπολόγιστη πολιτιστική καταστροφή που, δυστυχώς, σε ορισμένες περιπτώσεις είναι ανεπανόρθωτη. Αυτό το γεγονός αποτελεί μια από τις πλέον τραγικότερες πτυχές του Κυπριακού Προβλήματος. Ταυτόχρονα αποτελεί τρανή απόδειξη της αποφασιστικότητας και επιμονής της Τουρκίας να τουρκοποιήσει το κατεχόμενο μέρος της Κύπρου.

Στόχος της έκδοσης μας είναι να αναδείξουμε ιστορικά στοιχεία που συνδέονται με τα θρησκευτικά προσκυνήματα του Καραβά και να εκφράσουμε το μεγάλο συγκλονισμό μας για την καταστροφή, λεηλασία και βεβήλωση, που γίνεται συστηματικά από το κατοχικό καθεστώς της Τουρκίας, με στόχο να εξαφανίσει όσο το δυνατό περισσότερα στοιχεία που υποδηλώνουν την Ελληνική ιστορία και χριστιανική παράδοση της περιοχής μας. Τα εκκλησιαστικά μνημεία αποτελούν τα πιο εμφανή τεκμήρια της γνήσιας ταυτότητας αυτού του τόπου. Το δυνατό μήνυμα της ιστορικής διαδρομής αυτών των μνημείων μέσα από το χρόνο αναδεικνύει ότι οι κατακτητές δεν μπορούν να ριζώσουν σε μια γη που δεν τους ανήκει και πως κάποτε το μεγαλείο και η αίγλη αυτών των μνημείων θα συνεχιστεί, αρκεί η δική μας αποστολή και δράση να έχει ξεκάθαρα αυτό το στόχο.

Η εικόνα του Μεγάλου Αρχιερέως από την Ιερά Μονή Αχειροποιήτου η οποία βρίσκεται στο «μουσείο εικόνων» στην εκκλησία Αρχαγγέλου Μιχαήλ στην Κερύνεια

Μονή Αχειροποιήτου

Μονή Αχειροποιήτου

Ένα από τα αξιολογότερα βυζαντινά μνημεία της Κύπρου είναι το μοναστήρι της Αχειροποιήτου. Η παράδοση λέει ότι η εκκλησία ονομάστηκε Αχειροποίητος, επειδή ανθρώπινο χέρι δεν την έκτισε εκεί που βρισκόταν. Πριν από αιώνες, όταν οι άθιοι ήταν έτοιμοι να καταλάβουν τη Μικρά Ασία, η Παναγία που είχε την εκκλησία της στα αντικρινά παράλια, την σήκωσε από εκεί όπου ήταν και την μετέφερε στην Κύπρο, στις ακτές της Λάμπουσας, μέσα σε μια νύχτα, για να την σώσει από την καταστροφή.

Το μοναστήρι της Αχειροποιήτου βρίσκεται χτισμένο πάνω στα ερείπια παλαιοχριστιανικής βασιλικής του 6ου - 7ου αιώνα, η αψίδα της οποίας σώζεται μέχρι και σήμερα. Το μοναστήρι είναι περιφραγμένο με πετρόκτιστο τοίχο. Στη νότια πλευρά υπάρχει σειρά δωματίων πιθανόν, αποθήκες και στάβλοι. Η βόρεια πλευρά έχει χτισμένα σε διπλή σειρά τα κελιά των μοναχών. Μετά τα γεγονότα του 1964, τα κελιά αυτά έγιναν καταλύματα για τους φαντάρους της 190 μοίρας πυροβολικού που στεγαζόταν εκεί.

Στη σημερινή εκκλησία είναι ενσωματωμένα τμήματα από την παλαιοχριστιανική και τη Βυζαντινή εποχή και τη Φραγκοκρατία. Ο κύριος ναός, χτίσμα του 11ου αιώνα είναι του εγγεγραμμένου σταυροειδούς τύπου. Ο νάρθηκας του 12ου αιώνα είναι βυζαντινός και ο εξωνάρθηκας φραγκοβυζαντινού ρυθμού του 15ου-16ου αιώνα. Επίσης ο ναός έχει την ιδιομορφία να έχει γοτθικά τόξα στη νότια μεριά και βυζαντινή καμάρα στη βόρεια πλευρά.

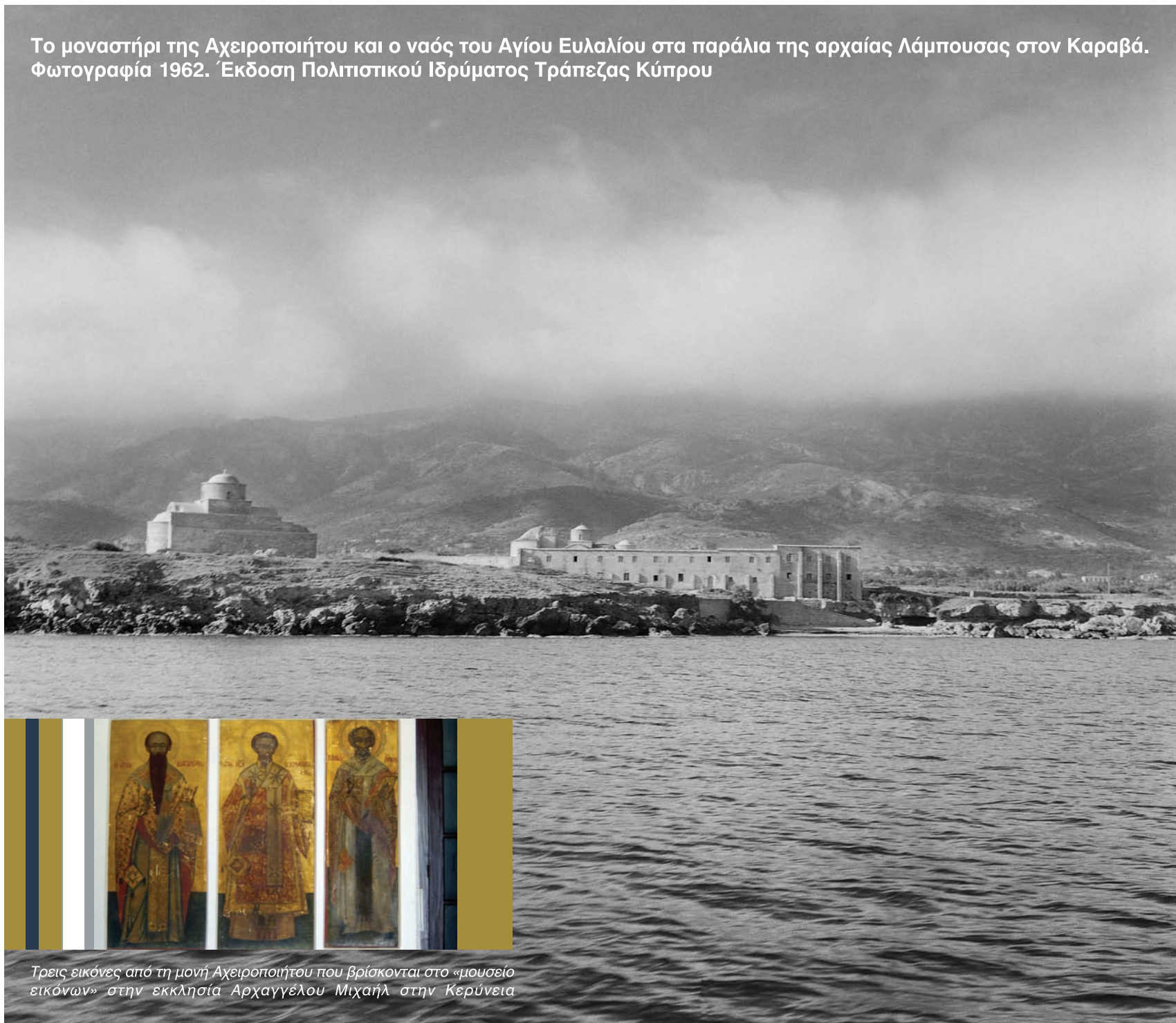
Το 12ο αιώνα ο ναός κοσμήθηκε με τοιχογραφίες. Τμήματα των τοιχογραφιών διασώθηκαν στην αψίδα του ιερού, όπου διακρίνεται σειρά από ιεράρχες, και στον κυρίως ναό πολύ αποσπασματικά. Αρχικά το ιερό χωριζόταν από τον κυρίως ναό με ένα μαρμάρινο τέμπλο που αποτελείτο από μαρμάρινους κίονες και ανάγλυφα θωράκια, τμήματα των οποίων είναι ενσωματωμένα στο ξυλόγλυπτο εικονοστάσιο. Οι εικόνες ανήκουν στο 18ο και το 19ο αιώνα.

Από τις εικόνες ξεχωρίζει η θαυματουργή εικόνα της Παναγίας, μέσα στην οποία πιστεύεται ότι βρίσκεται το Άγιο Μανδύλιο. Στο κάτω μέρος της εικόνας μια επιγραφή αναφέρει ότι ο ιερομόναχος Φιλόθεος το 1765 κατασκεύασε τη νέα εικόνα της Παναγίας, μέσα στην οποία τοποθέτησε «μέρος λινού πανιού» που βρήκε στην παλιά εικόνα που κατέστρεψαν οι Τούρκοι.

Σ' αυτή τη μαρτυρία πιθανό να στηρίζεται η παράδοση, η οποία αναφέρει ότι μέσα στην εικόνα βρίσκεται κομμάτι από το Άγιο Μανδύλιο με το οποίο ο Χριστός σκούπισε το πρόσωπό του στο δρόμο για το Γολγοθά.

1. Το τέμπλο της μονής πριν το 1974. Φωτογραφία Τμήματος Αρχαιοτήτων.
2. Άποψη του μοναστηριού της Αχειροποιήτου από τη θάλασσα

Το μοναστήρι της Αχειροποιήτου και ο ναός του Αγίου Ευλαλίου στα παράλια της αρχαίας Λάμπουσας στον Καραβά.
Φωτογραφία 1962. Έκδοση Πολιτιστικού Ιδρύματος Τράπεζας Κύπρου

Τρεις εικόνες από τη μονή Αχειροποιήτου που βρίσκονται στο «μουσείο εικόνων» στην εκκλησία Αρχαγγέλου Μιχαήλ στην Κερύνεια

Η εκκλησία γιορτάζει στις 15 Αυγούστου, ημέρα της Θεοτόκου, και στις 16 Αυγούστου, ημέρα του Αγίου Μανδηλίου. Η μονή ήταν θρησκευτικό κέντρο της περιοχής και μέχρι το 1222 μ.Χ. ήταν η έδρα του Επισκόπου Λάμπουσας. Ο επίσκοπος της Λάμπουσας συγκαταλεγόταν ανάμεσα στους δεκαπέντε επισκόπους του νησιού.

Περί τα τέλη του 19ου αιώνα λιγοστεύει ο αριθμός των μοναχών και το μοναστήρι απομένει χωρίς μοναχούς στις αρχές του 20ου αιώνα. Τα τελευταία χρόνια και μέχρι το 1974 λειτουργούσε στην εκκλησία της Παναγίας κάθε Δευτέρα ο εφημέριος της Αγίας Ειρήνης Καραβά ο παπά-Ιάκωβος Κύρκος.

Στο μοναστήρι της Αχειροποιήτου λειτουργούσε στα χρόνια της Τουρκοκρατίας το πρώτο δημοτικό σχολείο της περιοχής, από το οποίο έμαθαν τα πρώτα τους γράμματα παιδιά από τις κωμοπόλεις Καραβά, Λάπηθο και τα περίχωρα.

Η Μονή επίσης πρωτοστάτησε σε διάφορες περιόδους στους αγώνες του Έθνους για ελευθερία. Αναφέρουμε χαρακτηριστικά τη συγκέντρωση στην Αχειροποιήτου, εράνου για τις ανάγκες της Ελληνικής Επανάστασης του 1821 και το γάμο του υπαρχηγού της ΕΟΚΑ Γρηγόρη Αυξεντίου.

Στο ξυλόγλυπτο εικονοστάσιο του 18ου αιώνα στο οποίο είχε ενσωματωθεί και τμήμα του Βυζαντινού τέμπλου (τέσσερις μαρμαρίνοι κίονες, δύο μαρμαρίνα κιονόκρανα και ένα θωράκιο επίσης μαρμαρίνο με ανάγλυφο διάκοσμο). Όπως συνήθως στην κορυφή του εικονοστασίου υπήρχε ο ξυλόγλυπτος Σταυρός με τον εσταυρωμένο και εκατέρωθεν τα λυπηρά. Στο εικονοστάσιο υπήρχαν επίσης αξιόλογες εικόνες, ανάμεσα στις οποίες χρονολογημένες, ο Άγιος Ιωάννης ο Θεολόγος (1749), Η Σύναξις των Ασωμάτων (1767), η Αγία Αικατερίνη (1767), ο Άγιος Νικόλαος (1769), έργα του Φιλοθέου και άλλες.

Σήμερα το Μοναστήρι της Αχειροποιήτου βρίσκεται βουβό και ερειπωμένο, σε περικλειστη στρατιωτική περιοχή. Το τέμπλο του έχει απογυμνωθεί και όλες του οι εικόνες έχουν αφαιρεθεί. Πέντε εικόνες του μοναστηριού έχουν εντοπιστεί να φυλάγονται στο «Μουσείο» εικόνων που δημιούργησε το κατοχικό καθεστώς στην εκκλησία του Αρχαγγέλου Μιχαήλ στην Κερύνηα.

1. Ό,τι απέμεινε από τον άμβωνα στη μονή της Αχειροποιήτου
2. Η μονή της Αχειροποιήτου σήμερα

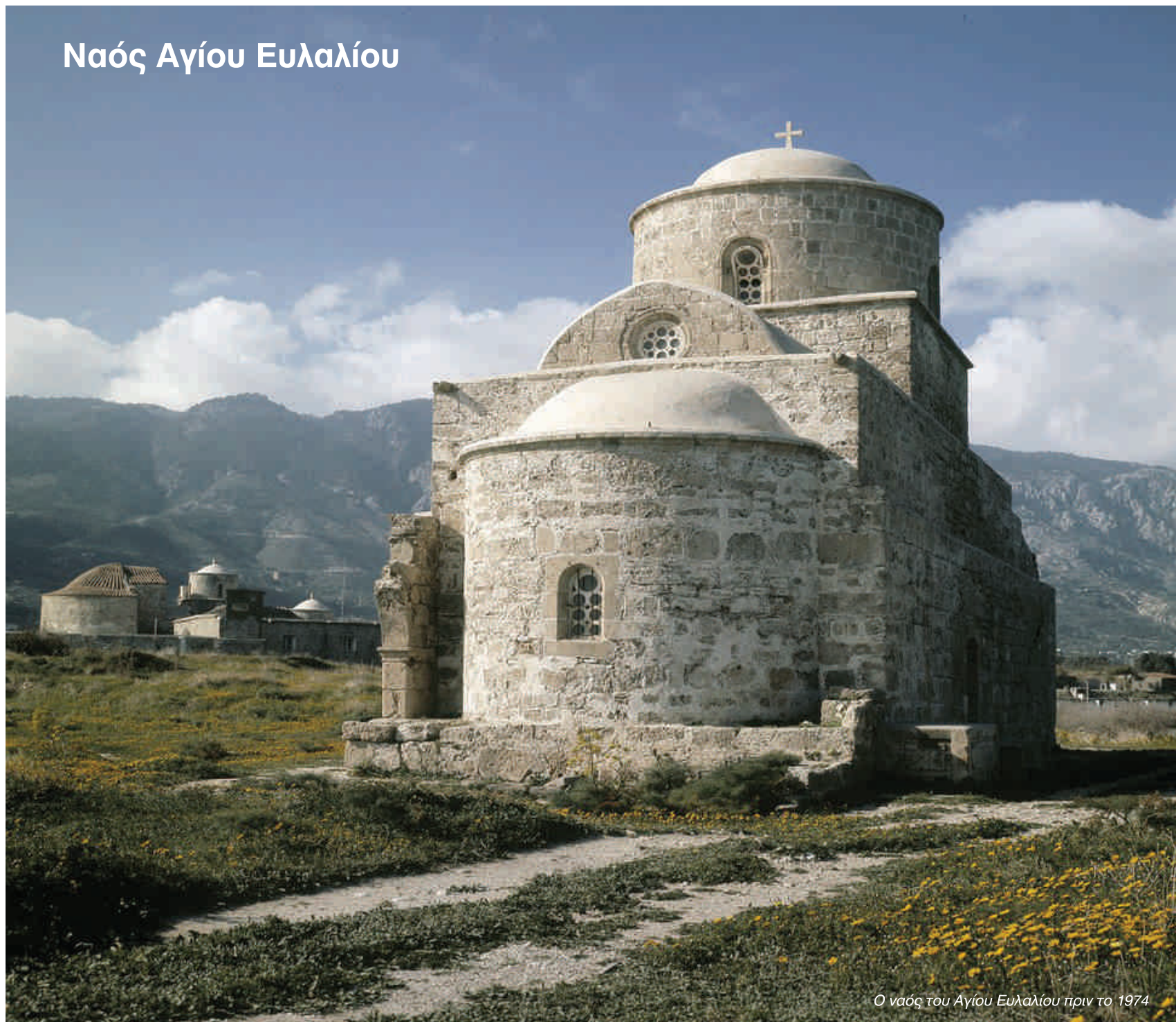

1

2

Ναός Αγίου Ευλαλίου

Ο ναός του Αγίου Ευλαλίου πριν το 1974

Ναός Αγίου Ευλαλίου

Ανατολικά της Αχειροποιήτου στην περιοχή της αρχαίας Λάμπουσας, κοντά στη θάλασσα, βρίσκεται ο ναός του Αγίου Ευλαλίου, αφιερωμένος στον πρώτο επίσκοπο της Λάμπουσας. Μετά το θάνατο του Επισκόπου Ευλαλίου, οι κάτοικοι έκτισαν προς τιμή του ομώνυμο ναό. Με την πάροδο του χρόνου και με τις τόσες επιδρομές που υπόμεινε το νησί, ο ναός του Αγίου Ευλαλίου καταστράφηκε. Πάνω στα ερείπια του πρώτου ναού ξανακτίστηκε το 16ο αιώνα άλλος ναός, ο οποίος σώζεται μέχρι σήμερα.

Ο σωζόμενος ναός, φραγκοβυζαντινού ρυθμού, ανεγέρθηκε από τον αρχιεπίσκοπο Νεόφυτο το 16ο αιώνα. Στο εσωτερικό της εκκλησίας είναι ενσωματωμένοι τέσσερις κίονες από την καταστραφείσα βασιλική. Η εκκλησία στεγάζεται με καμάρα και τρούλο που στηρίζεται πάνω σε τετράγωνη βάση. Τα βημόθυρα του ναού ζωγραφίστηκαν το 1692 από τον ιερομόναχο Λεόντιο «εκ Νεμεσού» και φέρουν παραστάσεις του ευαγγελισμού και στο κάτω μέρος του τέσσερις ιεράρχες.

Ο ναός ήταν ένα όμορφο μνημείο, ακέραιο και πολύ καλά διατηρημένο μέχρι την Τουρκική εισβολή του 1974. Σήμερα ο ναός του Αγίου Ευλαλίου βρίσκεται απογυμνωμένος και αυτός σε στρατιωτική περιοχή κοντά στο Μοναστήρι της Αχειροποιήτου.

Ο Ναός του Αγίου Ευλαλίου σήμερα

Το εσωτερικό του ναού σήμερα

Από την περιοχή της αρχαίας Λάμπουσας.

Αριστερά η μονή Αχειροποιήτου και δεξιά το λαξευτό παρεκκλήσι του Αγίου Ευλαμπίου

*Ο λαξευτός βράχος του Αγίου Ευλαμπίου,
φωτογραφία 1878 - John Thomson.*

Από το εσωτερικό
του λαξευτού βράχου

Λαξευτός Ναός Αγίου Ευλαμπίου

Σε πολύ κοντινή απόσταση από το μοναστήρι της Αχειροποιήτου και την εκκλησία του Αγίου Ευλαλίου, υπάρχει λαξευτό παρεκκλήσιο, αφιερωμένο, σύμφωνα με μερικούς μελετητές, στον Άγιο Ευλάμπιο, πιθανόν από παρερμηνεία. Πιθανότερη είναι η άποψη ότι ήταν αφιερωμένο στον Ευλάλιο, επίσκοπο Λαμπούσης, όπως και η γειτονική εκκλησία.

Το παρεκκλήσιο έχει ακανόνιστο ορθογώνιο σχήμα και εξωτερικά φαίνονται «σκαλοπάτια» που οδηγούσαν στην οροφή. Εσωτερικά έχει στη δυτική και στην ανατολική πλευρά λαξευτές θήκες για υποδοχή σαρκοφάγων και στη βόρεια πλευρά ένα είδος κόγχης. Η είσοδος βρίσκεται στη νότια πλευρά. Στην οροφή υπάρχει φωταγωγός. Αναμφίβολα στην αρχική μορφή της η κατασκευή αυτή δεν ήταν εκκλησία. Πρόκειται για λαξευτό στο βράχο υπέργειο τάφο. Αυτό φανερώνει η εσωτερική διαμόρφωσή του με θήκες για υποδοχή σαρκοφάγων, το πηγάδι και ο φωταγωγός. Αρχαιοκάπηλοι βρήκαν στις θήκες λάρνακα με σκελετό και κοσμήματα.

Πληροφορίες αναφέρουν ότι πολύ κοντά στο σημείο του λαξευτού βράχου βρέθηκε ο πρώτος θησαυρός της Λάμπουσας. Σήμερα, ο βράχος διατηρείται χωρίς σοβαρές επεμβάσεις και χρησιμοποιείται από τον Τουρκικό στρατό σαν αποθήκη.

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου

Εκκλησία Αγίου Γεωργίου

Στη νοτιανατολική πλευρά του Καραβά βρίσκεται η ενοριακή Εκκλησία του Αγίου Γεωργίου. Το 18ο αιώνα υπήρχε εδώ μοναστήρι που διαλύθηκε στις αρχές του 19ου αιώνα. Η σημερινή εκκλησία κτίστηκε το 1843-1854. Είναι βασιλική με πολυγωνικό τρούλο.

Αξιοσημείωτη είναι η ζωγραφική και ξυλογλυπτική του εικονοστασίου, του άμβωνα, του προσκυνηταρίου και του γυναικωνίτη. Ιδιαίτερα ξεχωρίζει η ξυλόγλυπτη σειρά καθισμένων προφητών στο πάνω μέρος του εικονοστασίου.

Οι εξώθυρες κοσμούνται με περίτεχνα σκαλίσματα στην πέτρα. Το εικονοστάσιο είναι έργο του γνωστού ζωγράφου - αγιογράφου Μιχαήλ, το 1857. Στο κάτω μέρος έφερε ζωγραφισμένα θωράκια με αγγέλους να κρατούν λαμπάδες, φυτικό διάκοσμο και στο μέσον ο δικέφαλος αετός στεφανωμένος.

Σημαντική ήταν επίσης και η εικόνα του Αγίου Γεωργίου του 1771, που καταστράφηκε και ξαναζωγραφίστηκε το 1829 με την εικονογράφηση παραστάσεων από τη ζωή του Αγίου. Ο περίβολος του Αγίου Γεωργίου χρησιμοποιείτο ως το κοιμητήριο της κοινότητας μέχρι το 1925 όταν χτίστηκε το κοιμητήριο στον Άγιο Πέτρο.

Με λαμπρότητα γιόρταζε η ενορία την τελετή του αγιασμού των υδάτων την ημέρα των Θεοφανείων, στους γειτονικούς «Μύλους». Η θρησκευτική αυτή τελετή ήταν συνέχεια ενός παραδοσιακού εθίμου αλλά και ταυτόχρονα ήταν μια μορφή ευχαριστίας προς τον πανάγαθο Θεό για το πολύτιμο νερό του κεφαλόβρυσου που πότιζε σχεδόν όλα τα περιβόλια του Καραβά.

Σήμερα η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου είναι ερειπωμένη, βεβηλωμένη και εγκαταλελειμμένη. Οι εικόνες της έχουν αφαιρεθεί, οι πόρτες της έχουν καταστραφεί. Η εκκλησία χρειάζεται άμεσα να συντηρηθεί, σε αντίθετη περίπτωση είναι θέμα χρόνου η πλήρης κατάρρευσή της από τη μεγάλη φθορά που έχει υποστεί.

Η εκκλησία της Αγίας Ειρήνης πριν το 1974

Εικόνα με τους πέντε Αγίους Ευτύχιο, Ελευθέριο, Γεώργιο, Προκόπιο και Αγία Μαρίνα 1766. Βρέθηκε σε αποθήκες Τούρκου αρχαιοκάπηλου στο Μόναχο της Γερμανίας

Εκκλησία Αγίας Ειρήνης

Στη νοτιοδυτική πλευρά του χωριού κτισμένη πάνω σε μια βουνοπλαγιά του Πενταδακτύλου βρίσκεται μια άλλη ενοριακή εκκλησία του Καραβά, η Αγία Ειρήνη. Κτίστηκε το 1804 από τον Πρωτοσύγκελο Λαυρέντιο και τον υιό του Χ' Νικόλα, το γνωστό πρόκριτο που μαρτύρησε μαζί με άλλους προύχοντες του νησιού στις σφαγές του Ιουλίου του 1821. Σε επιγραφή του 1808 στην εικόνα της Αγίας Ειρήνης αναφέρεται ότι ο Λαυρέντιος και ο Χ' Νικόλας ήταν κτήτορες του ναού. Μια άλλη εξαιρετική εικόνα που παρουσιάζει τον Άγιο Ευτύχιο, τον Άγιο Ελευθέριο, τον Άγιο Γεώργιο, τον Άγιο Προκόπιο και την Αγία Μαρίνα χρονολογείται από το 1766. Η εικόνα αυτή έχει εντοπιστεί σε αποθήκες Τούρκου αρχαιοκάπηλου στο Μόναχο της Γερμανίας και αναμένεται ότι θα επιστραφεί στην Κύπρο μετά από ενέργειες της Ιεράς Αρχιεπισκοπής Κύπρου.

Σύμφωνα με το δελτίο καταγραφής του ναού, υπογεγραμμένο από τον μ. π. Ιάκωβο Τζύρκο (21/10/1975), στο ναό βρίσκονταν 71 μεγάλες εικόνες του 17ου και 18ου αι. και 24 μικρότερες, όπως επίσης χρυσοκέντητος επιτάφιος, ξυλόγλυπτο εικονοστάσιο και αγία τράπεζα, πολλά λειτουργικά βιβλία, ιερά σκεύη, άμφια, κολυμβήθρες, κηροστάτες κτλ. Πολλές από τις εικόνες του εικονοστασίου διέσωζαν επιγραφές οι οποίες διαφωτίζουν για την ιστορία του ναού, τους κτήτορες και τους ζωγράφους.

Σήμερα η εκκλησία της Αγίας Ειρήνης βρίσκεται και αυτή εγκαταλελειμμένη σε μια γραφική βουνοπλαγιά του Καραβά. Είναι βεβηλωμένη και λεηλατημένη, χωρίς πόρτες και παράθυρα και χρειάζεται άμεση συντήρηση. Όλες οι εικόνες της έχουν αφαιρεθεί και το εσωτερικό του ναού προκαλεί μεγάλη οργή με συνθήματα που υπάρχουν στους τοίχους και άλλες καταστροφές που εντοπίζονται στο πάτωμα και στο κυρίως οικοδόμημα του ναού.

Εσπερινός της Αγάπης
στην εκκλησία της Αγίας
Ειρήνης πριν το 1974

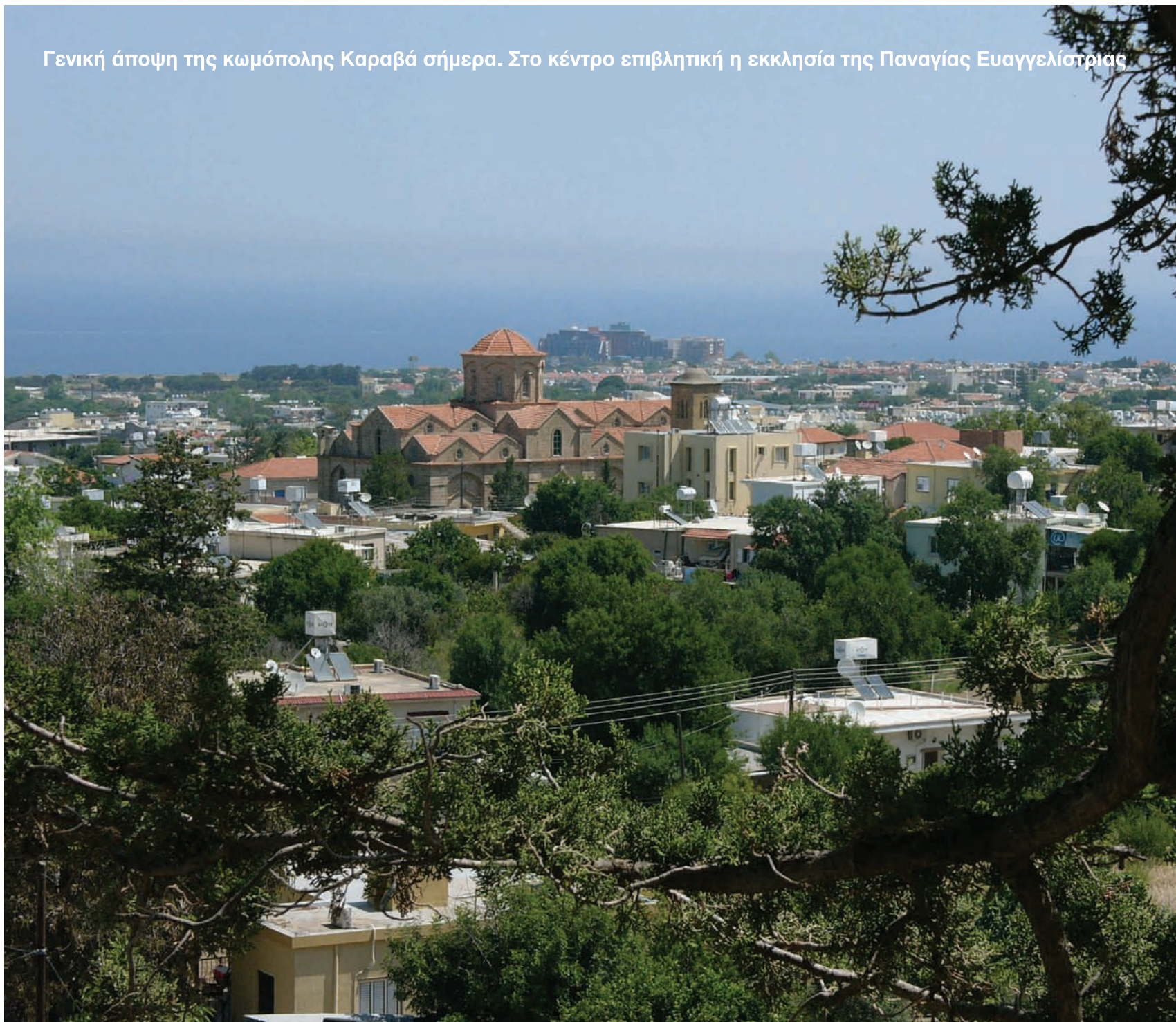

Το εσωτερικό της εκκλησίας σήμερα

Επιγραφή χαραγμένη στο ανώφλι
της Αγίας Ειρήνης. Νικολάου προσκυνητού 1804

Γενική άποψη της κωμόπολης Καραβά σήμερα. Στο κέντρο επιβλητική η εκκλησία της Παναγίας Ευαγγελίστριας

Εκκλησία Παναγίας Ευαγγελίστριας

Στο κέντρο του χωριού βρίσκεται η μεγαλύτερη εκκλησία του Καραβά, η Παναγία Ευαγγελίστρια. Η περιοχή αγοράστηκε από το μοναστήρι του Κύκκου και η εκκλησία κτίστηκε το 1906-1917 με έρανο μεταξύ των κατοίκων και εποπτεία του τότε δημάρχου Γρηγόρη Χατζηλάμπρου.

Το όλο σχήμα της εκκλησίας μοιάζει πολύ με αυτό της Αγίας Βαρβάρας του Καϊμακλίου γιατί κτίστηκαν και οι δύο από τον περίφημο πρωτομάστορα Ιωσήφ Κουρσουμπά. Οι εικόνες, όλες σχεδόν, είναι έργα του διάσημου ζωγράφου Φραγκουλίδη.

Πρόκειται για μεγαλοπρεπή ναό με τρίπλευρη εξωτερική αψίδα και μεγάλα μονόλοβα οξυκόρυφα παράθυρα σε κάθε της πλευρά. Η εκκλησία κτίστηκε στον τύπο της τρίκλιτης βασιλικής με υπερυψωμένο το μεσαίο κλίτος και στεγάζεται με πέντε διαδοχικά σταυροθόλια σε κάθε κλίτος.

Ο τρούλος είναι οκτάπλευρος με μονόλοβα οξυκόρυφα παράθυρα σε κάθε του πλευρά.

Εντός του αετώματος πάνω από την κεντρική είσοδο στη νότια πλευρά υπάρχει μαρμάρινη εντοιχισμένη επιγραφή «ΤΟΔΕ ΤΗΣ ΠΑΡΘΕΝΟΥ / ΤΕΜΕΝΟΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΡΙΑΣ / ΗΓΕΡΤΑΙ ΕΤΕΙ ΣΩΤΗΡΙΩ/ 1912-1913/ ΓΝΩΜΗ ΑΡΩΓΗ ΤΕ / ΓΕΝΝΑΙΑ ΚΑΙ ΔΡΑΣΕΙ / ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ΧΑΤΖΗΛΑΜΠΡΟΥ / ΑΝΔΡΟΣ ΕΥΣΕΒΕΣΤΑΤΟΥ / ΔΗΜΑΡΧΕΥΟΝΤΟΣ / ΕΝ ΚΑΡΑΒΑ».

Στη νοτιοδυτική πλευρά του ναού έχει προσαρτηθεί το 1958 πυργόσχημο κωδωνοστάσιο με δωρεά της οικογένειας Κώστα Βακή. Επίσης επιγραφή με αναφορά στους δωρητές Χατζηφραγκέσκο και Μαρίτσα Χατζηφραντζέσκου διατηρείται μέχρι σήμερα για τα κατηχούμενα του ναού.

Πάνω από τις εξώπορτες της εκκλησίας δεσπόζει σκαλισμένος στην πέτρα ο δικέφαλος αετός. Σκαλίσματα κοσμούν και τα κιονόκρανα στο εσωτερικό της εκκλησίας. Περίτεχνο ξυλόγλυπτο το εικονοστάσιο με αγγέλους, φυτικό διάκοσμο και θωράκια με σκηνές από την Παλαιά και την Καινή Διαθήκη.

1. Η νότια είσοδος της εκκλησίας, στην οποία υπάρχει στο πάνω μέρος η κτητορική επιγραφή

2. Το κωδωνοστάσιο της εκκλησίας, το οποίο κτίστηκε με δωρεά της οικογένειας Κώστα Βακή το 1958.

1. Από Εθνική επέτειο το 1965. Στο κέντρο ο Δήμαρχος Καραβά Ιωάννης Χαρμαντάς

2. Η φιλαρμονική του Ελληνικού Γυμνασίου Λαπήθου παίζει στον περίβολο της Ευαγγελίστριας την 25 Μαρτίου 1969

3. Φωτογραφικό στιγμιότυπο στο προαύλιο της εκκλησίας μετά από Εθνική επέτειο γύρω στο 1950

Χτισμένη στο κέντρο του χωριού και μεγαλύτερη από τις άλλες εκκλησίες η Ευαγγελίστρια συγκέντρωνε στις πανηγυρικές δοξολογίες των εθνικών επετείων όλους τους κατοίκους και γινόταν η αφετηρία για τις παρελάσεις που άνοιγαν το πρόγραμμα των εορτασμών στην κωμόπολη.

Σήμερα η εκκλησία της Ευαγγελίστριας έχει μετατραπεί και λειτουργεί ως τζαμί. Έχουν αφαιρεθεί όλες οι εικόνες και το εσωτερικό του ναού προκαλεί μια μεγάλη και έντονη ψυχική αναστάτωση και θλίψη για τα μουσουλμανικά στοιχεία και σύμβολα που υπάρχουν σήμερα στο ναό.

Σύμφωνα με το δελτίο καταγραφής του ναού, υπογεγραμμένο από τον μ. π. Δημήτρη Ιωαννίδη (15.10.1975) στο ναό βρίσκονταν περίπου 100 εικόνες καθώς επίσης χρυσοκέντητος επιτάφιος, το ξυλόγλυπτο εικονοστάσι, λειτουργικά βιβλία, ιερά σκεύη, άμφια, κολυμβήθρες, κηροστάτες κλπ.

Το εσωτερικό της εκκλησίας σήμερα

Το Ξωκλήσι του Αγίου Αντωνίου όπως το αφήσαμε πριν το 1974

Ό,τι απέμεινε από το Ξωκλήσι του Αγίου Αντωνίου σήμερα

Το Ξωκλήσι της Αγίας Μαρίνας πριν το 1974. Σήμερα έχει κατεδαφιστεί και δεν υπάρχουν καθόλου ίχνη που να μαρτυρούν την παρουσία του

Το Ξωκλήσι του Αγίου Ανδρονίκου σήμερα. Έχει μετατραπεί σε ορνιθώνα από Τούρκους της Ανατολίας

Ό,τι έχει απομείνει σήμερα από το εκκλησάκι του Αγίου Παύλου

Η εντοιχισμένη πλάκα στην οποία αναφέρονται λεπτομέρειες για την ανέγερση του ναού του Αγίου Πέτρου στο κοιμητήριο Καραβά από τους απόδημους Καραβιώτες του σωματείου «Λάμπουσα» Αμερικής

Ξωκλήσια του Καραβά

Μέσα στα δημοτικά όρια του Καραβά υπάρχουν επίσης δεκατέσσερα ερειπωμένα εκκλησάκια δείγματα και αυτά της θρησκευτικής ευλάβειας των κατοίκων της κωμόπολης.

Τρία από αυτά, ο Άγιος Κυριάκος ή κοινώς Άης Κουταλάρης στους Μύλους, ο Αρχάγγελος στην Παλιά βρύση και ο Άγιος Πέτρος ήταν εντελώς καταστρεμμένα. Τα τελευταία χρόνια πριν το 1974 ο Άγιος Πέτρος κοντά στο νεκροταφείο του Καραβά ξανακτίστηκε με έρανο ανάμεσα στους απόδημους Καραβιώτες της Αμερικής.

Η εκκλησία του Αγίου Αντωνίου στην Έξω Γειτονιά διατηρούσε την αψίδα του ιερού και μέρος από τους τοίχους. Σήμερα αυτή η αψίδα έχει κατεδαφιστεί.

Στη Πάνω Γειτονιά συναντούμε τρία εκκλησάκια. Η Αγία Μαρίνα ήταν ένα μισοκατεστραμμένο εκκλησάκι στους τοίχους του οποίου διακρίνονταν παλιές τοιχογραφίες του 12ου αιώνα. Το εκκλησάκι της Αγίας Μαρίνας σήμερα έχει κατεδαφιστεί πλήρως από το κατοχικό καθεστώς της Τουρκίας.

Λίγο πιο πάνω στην ίδια περιοχή συναντούμε το ερειπωμένο εκκλησάκι του Αγίου Παντελεήμονα και ανάμεσα στα λεμονόδεντρα βρίσκουμε τα ερείπια του Αγίου Ανδρονίκου. Από την παλιά εκκλησία είχε διατηρηθεί στη θέση της η Αγία Τράπεζα, που αποτελείτο από μια μαρμάρινη στήλη παρμένη από τα ερείπια της Λάμπουσας.

Δυτικά της κωμόπολης, σε λόφο πίσω από την Αγία Ειρήνη, βρίσκεται το παρεκκλήσι της Αγίας Γαλατερούσας. Πρόκειται για μικρών διαστάσεων λαξευμένο σε μαλακό βράχο ναό, ο οποίος έλαβε τετράγωνη κάτοψη μετά τη νεώτερη τσιμεντένια στέγασή του με το κτίσιμο κάθετου τοίχου στη δυτική του πλευρά.

Στους τοίχους και στις λαξευμένες κόγχες διατηρούνται τοιχογραφίες και ανάγλυφα παλαιοχριστιανικά σύμβολα. Πρόσφατα, Τούρκοι αρχαιοκάπηλοι προσπάθησαν να αφαιρέσουν τις τοιχογραφίες με αποτέλεσμα να καταστρέψουν αυτά τα ανεκτίμητης αξίας χριστιανικά έργα τέχνης.

Πιο ψηλά στο βουνό, στη Γομαρίστρα, βρίσκεται το εκκλησάκι του Αγίου Παύλου. Εκεί κατά την παράδοση κατέφυγε ο Απόστολος Παύλος μετά τον πετροβολισμό του από τους κατοίκους της Λάμπουσας.

Το ξωκλήσι της Παναγίας Γαλατερούσας

1 & 2. Τοιχογραφίες από το ξωκλήσι της Παναγίας Γαλατερούσας

1

2

Το ξωκλήσι του Αγίου Παύλου σήμερα

Ανατολικά κοντά στη θάλασσα σε μια θαυμάσια τοποθεσία βρίσκονται τα ερείπια του μεταβυζαντινού μικρού ναού του Αγίου Ανδρέα. Ο «Άης Αντριάς», όπως ήταν γνωστό το εκκλησάκι, έδωσε το όνομα του σ' ολόκληρη την περιοχή.

Επίσης μελετώντας τα τοπογραφικά σχέδια της κωμόπολης Καραβά σημειώνουμε ακόμα τέσσερα ξωκλήσια τα οποία προϋπήρχαν αλλά σήμερα δεν βρίσκουμε ερείπια που να μαρτυρούν την ακριβή τοποθεσία τους. Τα ξωκλήσια αυτά είναι της Παναγίας Αγαπητιτζής ή Μισητιτζής στην Πάνω γειτονιά βορείως της Αγίας Γαλατερούσας, το Αηγιωρκούδι στην ενορία Πετρογειτονιά μεταξύ Γεροκαθικών και Μάρε Μόντε, ο Αρχάγγελος στην ενορία του Αγίου Ανδρέα ανατολικά του χωριού Ελιά και ο Άγιος Γεώργιος (Παλιομονάστηρο) που βρίσκεται στην ενορία Αγίου Ανδρέα.

1

1 & 2. Ότι απέμεινε από το ξωκλήσι του Αγίου Αντρέα στην ανατολική ενορία του Καραβά

2

Το εκκλησάκι του Αγίου Πέτρου στο κοιμητήριο του Καραβά

*1, 2 & 3. Το κοιμητήριο Καραβά σήμερα.
Εκεί που είναι θαμμένοι γονιοί και πρόγονοί μας*

Το κοιμητήριο του Καραβά σήμερα

Κανένα ίχνος σεβασμού δεν επέδειξε το κατοχικό καθεστώς της Τουρκίας για τα κοιμητήριά μας στα οποία είναι θαμμένοι γονείς, παππούδες και πρόγονοι μας.

Το κοιμητήριο του Καραβά βρίσκεται σε μια κατάσταση πλήρους καταστροφής με όλους τους σταυρούς σπασμένους και πολλούς ανοιγμένους τάφους. Χαρακτηριστικό το σημείωμα συνδημότισσάς μας μετά την επίσκεψή της στο κοιμητήριο Καραβά πρόσφατα.

«Εδώ ο τάφος της μάνας μου και οι τάφοι όλων των Καραβιωτών πριν το 1974. Όλα τα σπίτια, όλες οι οικογένειες έχουν εδώ τους νεκρούς τους με τα ονόματά τους και τις ημερομηνίες της ζωής τους, είναι ο μοναδικός τόπος που μαρτυρεί ότι εκεί που τώρα ζουν Τούρκοι, ζούσαν Έλληνες. Οι πλάκες των τάφων σπασμένες, σκαμμένοι τάφοι, σταυροί μοιρασμένοι στα δυο... όμως τα ονόματά τους είναι εκεί... με γράμματα ελληνικά. Αυτούς τους τάφους, αυτά τα ονόματα πρέπει να τα κρατήσουμε εκεί με κάθε θυσία...»

Ο Δήμαρχος Καραβά ανέλαβε στο παρελθόν κάποιες πρωτοβουλίες για το χώρο του κοιμητηρίου με στόχο να γίνουν κάποιες βασικές ενέργειες αναστήλωσης και καθαριότητάς του. Όμως δυστυχώς η ανταπόκριση που είχε από την Τουρκοκυπριακή «διοίκηση» του Καραβά δεν ήταν καθόλου ενθαρρυντική.

Η απάντηση: «Χρειάζεται άδεια από το κεντρικό «κράτος» και δεν μπορούμε να διασφαλίσουμε την προστασία του χώρου από ξένους εποίκους της Τουρκίας».

Ακόμη μια μεγάλη απογοήτευση που μας πονεί και μας πληγώνει...

Μια τραγική περίπτωση της καταστροφής της πολιτιστικής και θρησκευτικής μας κληρονομιάς έγινε στο κοιμητήριο του Καραβά αρχές Σεπτεμβρίου του 2010. Συγκλονιστική ήταν η ανακάλυψη στο οδόφραγμα του Αγίου Δομετίου στη Λευκωσία, ανάμεσα σε παλιοσίδερα που μετέφεραν Τουρκοκύπριοι και προορίζονταν για ανακύκλωση, εφτά σιδερένιων σταυρών από το συλημένο κοιμητήριο Καραβά. Μετά από πολλές παραστάσεις και διαδικασίες, οι σταυροί μέσα σε κλίμα συγκίνησης παραδόθηκαν στο δήμαρχο Καραβά κ. Γιάννη Παπαϊωάννου και σήμερα βρίσκονται φυλαγμένοι στο οίκημα του Πολιτιστικού Ιδρύματος Καραβιωτών, μέχρι την ευλογημένη μέρα της επιστροφής τους εκεί όπου ανήκουν.

Ένας από τους εφτά μεταλλικούς σταυρούς του πρώην Δημάρχου Καραβά (1926-1927) Κωνσταντίνου Χατζηαλεξάνδρου που προοριζόταν για ανακύκλωση

Αποψη από το κοιμητήριο

Ο ναός του Αγίου Ευλαλίου και η Μονή Αχειροποιήτου

Η εκκλησία της Παναγίας Ευαγγελίστριας

Οι εκκλησίες μας σήμερα...

Η εκκλησία του Αγίου Γεωργίου

Η εκκλησία της Αγίας Ειρήνης

Επίλογος

Η πλούσια εκκλησιαστική κληρονομιά και παράδοση της κωμόπολης Καραβά έχει δεχτεί την περίοδο μετά το 1974 μέχρι και σήμερα μια βίαιη λεηλασία, καταστροφή και βεβήλωση. Μια διαπίστωση που δυστυχώς ισχύει και για τις υπόλοιπες κατεχόμενες από τον Τουρκικό στρατό περιοχές της πατρίδας μας.

Οι δύο ενοριακές εκκλησίες του Καραβά, Άγιος Γεώργιος και Αγία Ειρήνη έχουν σχεδόν καταστραφεί και τα σημάδια της ερήμωσης γίνονται ολοένα και πιο έντονα με την πάροδο του χρόνου. Η μεγαλύτερη ενοριακή εκκλησία, της Ευαγγελίστριας, βρίσκεται σε καλύτερη κατάσταση, λειτουργεί ως τζαμί με πολύ έντονο το στοιχείο του βιασμού ενός θρησκευτικού πολιτισμού για τον οποίο δεν υπάρχει κανένα ίχνος σεβασμού και προστασίας. Το ιστορικό μοναστήρι της Αχειροποιήτου στην περιοχή της Αρχαίας Λάμπουσας, με την πλούσια ιστορία του, βρίσκεται εγκλωβισμένο σε περικλειστη στρατιωτική περιοχή. Οι ανεκτίμητες εικόνες των εκκλησιών μας έχουν εξαφανιστεί, οι περισσότερες των οποίων έχουν πωληθεί παράνομα σε εμπόρους τέχνης. Τα ξωκλήσια του Καραβά τα περισσότερα έχουν εξαφανιστεί και αυτά που παραμένουν είναι μόνο σωροί από πέτρες για να θυμίζουν την τοποθεσία που υπήρχαν ανεκτίμητης αξίας θρησκευτικά προσκυνήματα.

Με λύπη και οργή διαπιστώνουμε ότι η Τουρκία και το παράνομο κατοχικό καθεστώς περιφρονεί προκλητικά διεθνείς συμβάσεις για προστασία θρησκευτικών και άλλων πολιτιστικών μνημείων. Είναι πρόδηλο ότι η συνεχιζόμενη καταστροφή των πολιτιστικών και θρησκευτικών μας μνημείων είναι μέρος μιας προσχεδιασμένης πολιτικής για εξαφάνιση κάθε ίχνους ελληνοχριστιανικής ιστορίας και θρησκευτικής παράδοσης και μετατροπή των κατεχόμενων περιοχών μας σε μια τουρκική επαρχία στα πλαίσια της προσπάθειας για πλήρη τουρκοποίησή της.

Από εμάς εξαρτάται πώς αντιδρούμε και πώς μπορούμε να εμποδίσουμε και να ανατρέψουμε αυτούς τους καταστροφικούς σχεδιασμούς. Χρειάζεται άμεση, συνεχής και συστηματική προβολή του θέματος με στόχο να δημιουργηθούν αποτελεσματικές πιέσεις στην κατοχική Τουρκία να σταματήσει αυτή τη λεηλασία και καταστροφή.

1. Ο άμβωνας και το εικονοστάσι της εκκλησίας Ευαγγελίστριας

2. Παράσταση με τον Άγιο Δημήτριο από το ξυλόγλυπτο εικονοστάσι της εκκλησίας Ευαγγελίστριας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΜΝΗΜΕΙΑ ΤΟΥ ΚΑΡΑΒΑ

Η Ιστορική τους διαδρομή, η καταστροφή και βεβήλωσή τους από το κατοχικό καθεστώς της Τουρκίας.

Συντονιστής έκδοσης - επιμέλεια φωτογραφιών:

Γιάννης Παπαϊωάννου

Επιτροπή έκδοσης:

Καλλιόπη Χαρμαντά Πρωτοπατά, Λάμπρος Μασούρης, Έμιλυ Καραϊσκού, Μαρία Πατσαλοσαββή, Αντώνης Χαραλάμπους

Βιβλιογραφία:

1. Οδοιπορικό στα Χριστιανικά Μνημεία της Μητροπολιτικής περιφέρειας Κερύνειας - Έκδοση Ιεράς Μητρόπολης Κερύνειας, 2006
2. Η Χριστιανική τέχνη στο κατεχόμενο από τον Τουρκικό στρατό τμήμα της Κύπρου - Α. Παπαγεωργίου, 2010
3. Μητροπολιτική Επαρχία Κερύνειας. Η δική μας γη - Χριστόδουλος Παχουλίδης.
4. Καραβάς - Ανδρέα Στυλιανού, Καλλιόπη Χαρμαντά, 1969
5. Καραβάς - 1ος τόμος - Έκδοση Προσφυγικού Σωματείου «Ο Καραβάς», 1989
6. Cyprus remembered - Reno Wideson
7. Through Cyprus with the camera in the autumn of 1878, John Thomson

Φωτογραφικό υλικό:

Γραφείο Τύπου και Πληροφοριών, Τμήμα Αρχαιοτήτων, Τμήμα Κτηματολογίου και Χωρομετρίας, Αρχείο Δήμου Καραβά, Χάρης Χοτζάκογλου, Νεοπτόλεμος Κότσαπας, Καλλιόπη Χαρμαντά Πρωτοπατά, Δέσπω Ευτυχίου, Σωτήρης Φραντζέσκος, Πέτρος Σολωμού, Χριστόδουλος Χατζηχριστοδούλου, Πολιτιστικό Ίδρυμα Τράπεζας Κύπρου, Προσωπικό αρχείο Γιάννη Παπαϊωάννου

Σχεδιασμός:

Άντρη Γιαλλουρίδου

Εκτύπωση:

Lithographica Ltd (1000 αντίτυπα)

Χορηγοί Έκδοσης:

